

ἔργον πληρώσῃ, καὶ περὶ τὴν δοθεῖσαν ἑτέρω φροντίδα ἑτέρος μεσολαβήσῃ· διδομένης ἑξουσίας ἐν ἑκάστῳ, τὸ παρ' ἑτέρου ἀρχθὲν καὶ καταλειφθὲν χωρὶς τινος φόβου καὶ ζημίας ἐκπληροῦν. καὶ περὶ ποινῆς τοῦ τολμήσαντος ἔχει μονοπώλιον, καὶ τῶν συμφωνούντων περὶ οἰωνόηποτε, ὡς εἴρηται, ἀθεμίτων συμφωνιών, καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῖς ποινῆς. φησὶ γὰρ, ἵνα παρέχῃ ν'. λίτρας, καὶ ἡ τάξις τοῦ ἐπάρχου λίτρας μ'.

TITULOS 19.

Περὶ κατεχομένων ἤτοι περὶ ἐκδικήσεως πραγμάτων πραθέντων.^{u)}

α'. Καὶ^{v)} ὅτι ὁ ἀγοράσας κληρονομίαν, τὰ πράγματα ἀπὸ τῶν νομέων ἰδίῳις δαπανήμασιν ἐκδικεῖ, οὔτε δὲ περὶ ἐκκλήσεως ἐκάστου πράγματος δύναται κινήσαι, εἰ μὴ ἰδικῶς τοῦτο συνεφωνήθη τοῖς συναλλάττουσι.

β'. Καὶ ὅτι ἐκδικουμένου τοῦ δωρηθέντος, κινεῖ ὁ λαβὼν αὐτὸ κατὰ τοῦ δωρησαμένου περὶ τῆς ἐκκλήσεως, ἐὰν μὲντοιγε ἦν ἐπερωτήσας αὐτὸν περὶ τούτου.

γ'. Καὶ ὅτι ὁ ἀγοράσας πρᾶγμα, ἐφ' ὅσον νέμεται αὐτό, οὐ δύναται περὶ ἐκκλήσεως κινήσαι λέγων, ἀλλότριον αὐτὸ εἶναι, ἢ ὑποκεῖσθαι τινι.

δ'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν χωρίον εἰς καταβολὴν τοῦ χρέους δίδεται τινι, ὅπερ ὑπόκειται δανεισταῖς ἢ ἄλλοις τισί.

ε'. Καὶ περὶ τοῦ ἀγοράσαντος χωρία ὑποκείμενα, πῶς δύναται πρὸ τοῦ παραλαβεῖν αὐτὰ κινεῖν τὴν ἐπὶ τῇ πράξει ἀγωγὴν, εἰς τὸ ἐλευθερωθῆναι αὐτὰ, καὶ εἰ μὴπω τὰς τιμὰς δέδωκε καὶ ἐνάγεται, τί γίνεται.

ς'. 1) * Κῶν^{w)} μηδὲν περὶ ἐκκλήσεως συμπεφώνηται ἰδικῶς, ὅμως, εἰ ἐκκλήθη τὸ πρᾶγμα, δύναται ἢ ἐπὶ τῇ πράξει ἀγωγὴ κινεῖσθαι κατὰ τοῦ πρώτου.

2) Καὶ^{x)} ὅτι ἐκδικουμένου τοῦ πραθέντος κινεῖ ὁ ἀγοραστής κατὰ τοῦ πρώτου τὴν ἐξ ἔμπτο, κἂν μηδὲν περὶ τῆς ἐκκλήσεως συνεφωνήθη.

ζ'. 1) Ὁ^{y)} ἀγοραστής ἀδικῶς ἀποσπασθέντος ἐξ αὐτοῦ τοῦ πραθέντος πράγματος, οὐδεμίαν ἀγωγὴν ἔχει κατὰ τοῦ πρώτου.

2) Εἰ^{z)} δὲ ἐπὶ τῷ πρώτῳ, εἰς τὸ δικαστήριον ἀφικέσθαι, καὶ οὐκ ἀδικίᾳ τοῦ δικαστοῦ ἤττηθῆ, οὐ δύναται κινεῖν κατ' αὐτοῦ.

η'. Καὶ^{a)} περὶ τοῦ, ἐὰν ἐκκλήται ὁ ἡγόρασέ τις πρᾶγμα καλῇ πίστει, καὶ μνησάντος τῷ πρώτῳ ἢ τῷ κληρονόμῳ αὐτοῦ, τί γίνεται, εἰ νικήσῃ, εἴτε καὶ ἤττηθῆ.

θ'. Καὶ περὶ πρώτου ἐπιδειξάντος τοὺς ὄρους, καὶ λέγοντος, μηδένα ἔχει ἐντός, ἢ οὔτως ἀπλῶς πωλήσαντος μετὰ τῶν ὄρων, τί γίνεται, ἐκδικουμένων τινῶν.

ι'. Καὶ περὶ τοῦ ἐγγυησαμένου τὴν πρᾶσιν, εἴτα ἐκκλήντος τὸ πραθέν, πῶς ἐκβάλλεται.

citudinem alter intercipiat: data licentia unicuique, ab altero inchoatum et derelictum opus sine aliquo timore et dispendio implendi. Et de poena eius, qui monopolium habere audet, eorumque, qui de quibuscunque, ut dictum est, illicitis conventionibus paciscuntur, et poena his infligenda. Ait enim, eum quinquaginta libras, et officium Praefecti quadraginta libras praestare.

TITULUS XIX.

De evictione rerum venditarum.

I. Emtor hereditatis res a possessoribus suis sum- L. 1. C. VIII. tibus vindicat, nec de evictione singularum rerum 44. in no- agere potest, nisi hoc specialiter inter contrahentes stris 45. convenit.

II. Item re donata evicta, is, qui donatam eam L. 2. accepit, adversus donatorem evictionis nomine agit, C. eod. si modo eo nomine ab eo stipulatus fuerit.

III. Item qui rem emit, quamdiu eam possidet, L. 3. non potest evictionis nomine agere, dicens, eam C. eod. alienam esse, vel alicui obligatam.

IV. Item de eo, si praedium in solutum alicui L. 4. detur, quod creditoribus vel aliis quibusdam obliga- C. eod. tum est.

V. Item quomodo emtor praediorum pignori da- L. 5. torum, ante quam ei tradita fuerint, ex emto agere C. eod. possit, ut liberentur. Item quid fiat, si pretium non- dum solvit, deque eo convenitur.

VI. Licet nihil de evictione specialiter convene- L. 6. rit, tamen, si res evicta fuerit, adversus venditorem C. eod. ex emto agi potest.

Item re vendita evicta emtor adversus vendito- rem ex emto agit, licet nihil evictionis nomine con- venerit.

VII. Emtor, si res vendita ipsi iniuste ablata L. 8. fuerit, nullam adversus venditorem actionem habet. C. eod.

Sed si venditori non denuntiaverit, ut ad iudi- cium veniret, et non iniuria iudicis victus sit, non potest adversus eum agere.

VIII. Item quid fiat, si res, quam quis bona fide L. 9. emit, evincatur, et emtor venditori vel heredi eius C. eod. denuntiaverit, sive vicerit, sive victus sit.

IX. Item de venditore, qui fines demonstravit et L. 10. dixit, intra eos se neminem habere, vel simpliciter C. eod. cum finibus vendidit, quid fiat, finibus quibusdam evictis.

X. Item quomodo submoveatur is, qui pro ven- L. 11. ditione fideiussit, et postea rem venditam evincit. C. eod.

u) Tit. XIX, sic inscribitur apud Tipucitum. In indice titulorum Coisliniano est tit. XX, sic inscriptus: Περὶ κατεχομένων καὶ δεφενσίωσος. In Syn. et apud Fabr. titulus peculiaris huius argumenti desideratur, sed fragmenta tit. Cod. de evictionibus. VIII. 44. quae sub hoc titulo auctore Tipucito reponenda sunt, apud Fabr. inveniuntur sub tit. XI. reposita. v) E Tipucito L. 1 — 5. C. VIII. 44. exhibentur. w) E Syn. p. 213. habet Fabr. T. II. p. 408. tit. XI. hui. libr. cap. 14. x) E Tipucito. y) Ex Harm. Promt. III. 3. §. 53. habet Fabr. in Addendis T. II. p. 661. z) E Tipucito. a) E Tipucito L. 9 — 12. C. h. t. exhibentur.

L. 12. *α'*. Καὶ ὅτι, εἰ ἐξ ἀρχῆς σύμφωνον ὁ πρῶτος
C. VIII. 44. ἐποιήσῃ πρὸς τὸν ἀγοραστήν, ὥστε κινήσεως τινὸς
in nostris ζήτησεως ἐπὶ τῷ πεπραμένῳ, ἀναδίδοσθαι αὐτῷ τὸ
45. τίμημα, καὶ πρὸ τῆς ἐκνικήσεως δύναται ἔχειν τὴν ἐξ
ἔμπτο κατὰ τὸ σύμφωνον, ἐκνικηθέντος τοῦ οἰκέτου,
ἢ εἰς ἐλευθερίαν ἀναφωνοῦντος.

L. 13. *β'*. 1) * Ἐὰν^{b)} ἀπὸ τοῦ κατακριθέντος ἐλήφθη
C. eod. ἐνέχυρα, καὶ ταῦτα ἐπράθη, οὐ δύναται ὁ κατάκριτος
κινεῖν κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ ἐκδικεῖν αὐτά. ὅπουγε
εἰ καὶ ἄλλος ἐξενίκησεν αὐτά, ἔμελλεν ἐνάγεσθαι, ὡς
ἀφελημένος ἐκ τῆς τιμῆς αὐτῶν.

2) Καὶ^{c)} ὅτι, ἐὰν τὰ ἐπὶ καταδίκη ληφθέντα ἐνέ-
χυρα πρῶτῃ καὶ ἐκδικηθῆ, καλῶς ἐνόγεται ὁ καταδι-
κασθεὶς δεσπότης αὐτῶν περὶ ἐκνικήσεως· οὔτε μὴν
αὐτὸς δύναται κινεῖν κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ εἰς τὸ λα-
βεῖν αὐτά.

L. 14. *γ'*. Καὶ^{d)} ὅτι τὸν πεπραμένον ἀγορῶν ἐπὶ τοῦ
C. eod. πατρὸς οὐ δύναται ἐκνικῶν ὁ παῖς καὶ κληρονόμος,
εἴτε τοῦ πατρὸς ἦν, εἴτε αὐτοῦ, ἐπειδὴ κληρονομίας
δικαίῳ κρατεῖται.

L. 16. *δ'*. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ἐκδικῆται μέρος τοῦ ἀγορῶ
C. eod. παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ.

L. 17. *ε'*. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ἐδήλωσεν ὁ πρῶτος τῷ ἀγο-
C. eod. ραστῇ ἐκνικωμένου τοῦ πράγματος.

L. 18. *ς'*. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ζήτησιν περὶ τοῦ δούλου,
C. eod. ὃν ἠγόρασε τις, ὑπομείνη, εἴτα ἐλεύθερος ἀποφανθῆ.

L. 19. *ζ'*. 1) * Ἐὰν^{e)} ὑποκείμενον τὸ πρᾶγμα ἐπώλη-
C. eod. σαι, εἴτα ὁ ἀγοραστὴς ἐκτίσῃ μακροῦ χρόνου παρα-
γραφῆν, οὐδένα φόβον ἔξεις τοῦ λοιποῦ περὶ ἐκνι-
κήσεως.

2) Ὅτι^{f)} ὁ παρὰ τοῦ μάλα φίδε νεμομένου ἀγορῶν
βόνα φίδε ὠνούμενος κῆται αὐτὸν διὰ τῆς τοῦ μα-
κροῦ χρόνου παραγραφῆς.

3) Καὶ^{g)} ὅτι, ἐὰν τὸ ὑποκείμενον τις πωλήσῃ,
ὁ δὲ ἀγοραστὴς κτήσῃται μακροῦ χρόνου παραγραφῆν,
δεφενσίῳ οὐχ ὑπόκειται.

L. 20. *η'*. 1) * Ὅ^{h)} πρῶτος γινομένης τῆς ἐκνικήσεως
C. eod. δύναται συμπαρεῖναι. περαιωθείσης δὲ αὐτῆς, οὐ δύ-
ναται ἀναπαλαίειν, εἰ μὴ ἐξεκαλέσῃ. οὐκ ἄλλως δὲ
εὐθύνεται ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ, εἰ μὴ ἀπηγγέλθη αὐτῷ
παρ' αὐτοῦ.

2) Καὶⁱ⁾ ὅτι ὁ πρῶτος μὴ γενομένης ἔτι τῆς ἐκ-
νικήσεως δεῖ συμπαρεῖναι τῷ ἀγοραστῇ· περαιωθείσης
δὲ αὐτῆς, οὐ δύναται ἀναπαλαίειν, εἰ μὴ ἐξεκαλέ-
σῃ. οὐ καλῶς δὲ εὐθύνεται ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ, εἰ
μὴ παρηγγέλθη αὐτῷ παρ' αὐτοῦ.

L. 21. *θ'*. * Ἡ^{k)} ἐπὶ τῇ πράσει ἀγωγή μακροῦ χρόνου
C. eod. παραγραφῆ οὐκ ἐκβάλλεται. 1) εἰ δὲ ὁ πρῶτος οἰκέτης
εἰς ἐλευθερίαν ἀναφωνεῖ, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ψήφος προ-
βῆ, δύναται ὁ ἀγοραστὴς εἰς τὸ διαφέρειν κινήσαι, εἰ
μὴ ἀπὸ συμφώνου κεκώλυται.

L. 22. *κ'*. Καὶ^{m)} περὶ τοῦ, ὅτι ὁ ὡς ἐλεύθερον ἀγορῶν

XI. Item si ab initio venditor cum emtore pa-
ctus est, ut quaestione de re vendita mota, emtori
pretium reddatur, etiam ante evictionem emtor ex
emtore secundum pactum agere potest, si servus evin-
catur, vel ad libertatem proclamet.

XII. Si a condemnato pignora capta sint, et
vendita, condemnatus adversus venditorem agere non
potest, eaque vindicare. Quandoquidem et si alius ea
evicisset, is conveniendus fuerit, quia commodum ex
pretio eorum senserit.

Item si pignora in causa iudicati capta vendita
fuerint et evincantur, condemnatus dominus eorum
recte evictionis nomine convenitur: nec vero ipse ad-
versus emtorem agere potest, ut ea accipiat.

XIII. Item fundum a patre venditum filius idem-
que heres evincere non potest, sive patris, sive ipsius
fundus fuerit, quia iure hereditario tenetur.

XIV. Item de eo, si pars agri emtori evincatur.

XV. Item de eo, si venditor emtorem, cum res
evincitur, certiorum fecit.

XVI. Item de eo, si cui de servo, quem emit,
quaestio mota sit, et is servus postea liber pronun-
tius fuerit.

XVII. Si rem obligatam venundedisti, et deinde
emtor longi temporis praescriptionem acquisivit, in
posterum evictionis nomine metum non habebis.

Qui a malae fidei possessore bona fide fundum
emit, longi temporis praescriptione eum acquirit.

Item si quis rem obligatam vendiderit, emtor
autem longi temporis praescriptionem acquisierit, de-
fensionem non subiacet.

XVIII. Venditor, cum evictio fit, adesse potest.
Verum ubi iam ea facta est, litem instaurare nequit,
nisi appellaverit. Non aliter autem ab emtore con-
venitur, nisi ab eo denuntiatum ei sit.

Item venditor, cum evictio nondum facta est,
emtori adesse debet: facta autem ea, litem instau-
rare nequit, nisi appellaverit. Non recte autem ab
emtore convenitur, nisi ei ab eo denuntiatum sit.

XIX. Emti actio longi temporis praescriptione
non submovetur. Quodsi servus venditus in liberta-
tem proclamet, et pro eo pronuntiatum fuerit, emtor
in id, quod interest, agere potest, nisi ex pacto pro-
hibeatur.

XX. Item qui fundum tanquam liberum emit,

b) E Syn. p. 261. habet Fabr. in Addendis T. II. p. 661. Syn. in marg. notat: ὁ δανειστής οὐ βλάπτεται, τοῦ χρεώ-
στου δικασμένου καὶ ἠτιηθέντος περὶ τοῦ ἐνεχύρου, ἐὰν μὴ ὑπεμνήσθῃ παρ' αὐτοῦ. c) E Tipucito. d) E Tipucito L. 14.
16—18. C. h. t. desumptae sunt. e) E Syn. p. 213. habet Fabr. T. II. p. 409. f) Ex Harm. Promt. III. 3. §. 78. habet
Fabr. in Addendis T. II. p. 661. g) E Tipucito. h) E Syn. p. 213. habet Fabr. T. II. p. 409. i) E Tipucito. k) E Syn.
p. 213. habet Fabr. T. II. p. 409. Eadem habet Tipucitus. l) Hactenus habet et Eustath. de triginta annis §. 2. in Leuncl.
Iur. Gr. Rom. T. II. p. 241. de quo Eustathii loco cf. edit. Zachar. p. 228. not. 10. Etiam Harmenopolus hactenus exhibet
Promt. III. 3. §. 79. ex quo habet Fabr. in Addendis T. II. p. 661. Sententiam refert Schol. b. ad Basil. XLVIII. 9. cap. 2.
Fabr. T. VI. p. 478. his verbis: ἀναβούτων τῶν ἠγορασμένων εἰς ἐλευθερίαν, οὐκ ὀφείλει ὁ ἀγοραστὴς καταβάλλειν τὸ ὑπὲρ
αὐτῶν τίμημα. m) E Tipucito.

ἀγοράσας, εἰ μετὰ ταῦτα ὡς ὑποκείμενον αὐτῷ ἤθε-
λησέ τις ἐκδικῆσαι, καὶ καταβάλλει, ὅπερ ἐζήτησεν ὁ
ἐκδικῶν, χρέος ὁ ἀγοραστής, δύναται κινήσαι κατὰ
τοῦ πρώτου.

κα'. Καὶ^{η)} οἱ διάδοχοι τοῦ πρώτου κρατοῦνται
τῆ ἐκδικήσεως, κἂν παρηγγέλθῃ ὁ πρῶτος, καὶ οὐ
παρῆν, πλὴν εἰς τὸ διαφέρειν, καὶ οὐκ εἰς τὸ τίμημα
τὸ δοθέν.

κβ'. Καὶ ὅτι ὁ ἀγοράσας δούλους μὴ καταβαλέτω
τὸ ὑπὲρ αὐτῶν τίμημα, εἰ ἀναβοῶσιν εἰς ἐλευθερίαν·
εἰ δὲ ἦν καταβαλὼν μέρος, λαμβανέτω ἀσφάλειαν
παρὰ τοῦ πρώτου περὶ τῆς αὐτῶν ἐκδικήσεως.

κγ'. Καὶ περὶ τοῦ πωλήσαντος ἐλεύθερον ἐν ἀγνοίᾳ,
καὶ ἀναφανοῦντος αὐτοῦ εἰς ἐλευθερίαν δικαιολογου-
μένου, ἐν ᾧ νικήσει, εἰς τί εὐθύνεται.

κδ'. Καὶ ὅτι τοῦ προθέντος οἰκέτου τελευτήσαντος
οὐκέτι ὁ πρῶτος ἐνάγεται.

κε'. Καὶ περὶ τοῦ ἐν εἰδήσει ἀλλότριον ἢ ἐποκει-
μενον ἀγοράσαντος, ἐν ᾧ μηδὲν περὶ ἐκδικήσεως συνε-
φώνησεν, πῶς οὐκ ἀπαιτεῖται τὸ τίμημα· εἰ δὲ ἡγγύει,
πῶς πάθει τὸ ἱκανόν.

κς'. Καὶ ὅτι ὁ ἀγοραστής περὶ τῶν ἀγορασθέντων
ζήτησιν ὑπομένων, καὶ ταῖς οἰκείαις, καὶ ταῖς τοῦ
πρώτου κέρχεται δικαιολογίαις.

κζ'. Καὶ ὅτι ὁ εἰς ἀνταλλαγὴν λαβὼν πρῶγμα,
ἐκνικαμένου αὐτοῦ, εἰ παραγγέλῃ τῷ δεδωκότι, κινεῖ
εἰς τὸ διαφέρειν.

κη'. Καὶ ὅτι οὐκ ἀπὸ τοῦ ἐπερωτῶν τὸ περὶ τῆς
ἐκδικήσεως διπλοῦν νομίζεται τις ἀγοράζειν ἀλλότριον.

κθ'. Καὶ ὅτι, ἐὰν ἡγγυησάτο τις ἐκδικῆσαι πρῶ-
γματος, εἴτα ὁ κληρονόμος αὐτοῦ διεκδικῆ αὐτό, οὐ-
δὲν ἦτιον ἐνάγεται τις, σωζομένου τοῦ λόγου τῆς
ἐκδικήσεως.

si quis postea eum tanquam sibi obligatum evincere
velit, et emtor debitum, cuius nomine alter egit, sol-
verit, adversus venditorem agere potest.

XXI. Etiam successores venditoris evictionis no-
mine tenentur, etiamsi denuntiatum venditori fuerit, et is non adfuerit, in id, quod interest, non in pre-
tium datum. *L. 23.
C. VIII. 44.
in nostris
45.*

XXII. Qui servos emit, ne pretium pro iis sol-
vat, si in libertatem proclamant: si vero partem sol-
verit, a venditore evictionis eorum nomine cavere
sibi curet. *L. 24.
C. eod.*

XXIII. Item in quid teneatur is, qui ignorans
hominem liberum vendidit, si proclamante eo in liber-
tatem causam egerit et vicerit. *L. 25.
C. eod.*

XXIV. Servo vendito mortuo venditor non am-
plius convenitur. *L. 26.
C. eod.*

XXV. Item quomodo is, qui sciens fundum alie-
num vel obligatum emit, si nihil de evictione pactus
sit, pretium non petat: si vero ignoraverit, quomodo
ei satisfaciendum sit. *L. 27.
C. eod.*

XXVI. Item emtor, mota de rebus emtis quaes-
tione, et suis, et venditoris utitur defensionibus. *L. 28.
C. eod.*

XXVII. Item qui rem permutationis gratia acce-
pit, evicta ea, si ei, qui eam dedit, denuntiaverit,
in id, quod interest, agit. *L. 29.
C. eod.*

XXVIII. Item non ex eo, quod quis duplam
evictionis nomine stipulatur, alienam rem eum emere
existimatur. *L. 30.
C. eod.*

XXIX. Item si quis evictionis nomine fideiusse-
rit, et heres eius postea rem vindicet, nihilosecius
emtor convenitur, salva actione de evictione. *L. 31.
C. eod.*

η) L. 23. et reliquae usque ad finem exhibentur e Tipucito.

Τ Ω Ν Β Α Σ Ι Λ Ι Κ Ω Ν
BIBLION EIKOSTON.

BASILICORUM
LIBER XX.

ΤΙΤΛΟΣ Α΄.

Περὶ ἀγωγῆς μισθώσεως καὶ ἐκμισθώσεως.

L. 1. α'. Παῦλ. Μίσθωσις ὑπὸ τὴν κατὰ συναίνεσιν
D. XIX. 2. ἀγωγὴν ἀνάγεται, ὡσπερ ἡ πρῶσις καὶ ἡ ἀγορασία.
ἐοίκασι γὰρ ἀλλήλαις.

κατὰ συναίνεσιν] Μίσθωσις καὶ ἐκμισθώσις τοῦ
ἐθνικοῦ νόμου ἐστί· διὰ τῆ συναίνεσι συνίσταται. [Sch. a.
II. 445.]

L. 2. β'. Γαι. Ἡ μίσθωσις καὶ ἡ πρῶσις ὑπὸ τοὺς ἀν-
D. eod. τοὺς συνίστανται κανόνας. ἕμα γὰρ ὁρισθῆ ἐπὶ μὲν τῆς
πρῶσεως τὸ τίμημα, ἐπὶ δὲ τῆς μισθώσεως ὁ μισθός,
ἐκάτερα πεπλήρωται. ἐπὶ τινων πραγμάτων ἀμφιβάλ-
λεται, πότερον πρῶσις ἢ μισθώσις ἐστί τὸ γεγονός·
ὡς ὅταν ἐπιτάξω τεχνίτη, ποιῆσαι μοι δακτύλιον καὶ
λάβῃ τόσα νομίσματα. εἰ μὲν γὰρ τοῦ τεχνίτου ἐστὶν
ἡ ὕλη, πρῶσις ἐστίν· εἰ δὲ τὴν ὕλην παρείχον, μί-
σθωσις ἐστίν.

ὁ μισθός] Δεῖ δὲ ἐν ἀργυρίοις ὁρισθῆναι τὸν μισθόν.
εἰ γὰρ μὴ ἐν ἀργυρίοις ἐγένετο, οὐκ ἦν μισθώσις, ὡς ἐστὶ
μισθῆν καὶ ἀλλαχθεν, μάλιστα δὲ ἐξ ὧν ὁ Οὐλλπιανὸς ἐν τῷ
βιβ. ις'. tit. γ'. διγ. α'. θεμ. η'. φησὶν. [Sch. b. II. 446.]

Ὅτε ὁ μισθός ὁρισθῆ, τότε συνίστανται μισθώσις καὶ ἐκ-
μισθώσις, ἐνθα συνέδοξε ἀγράφως γενέσθαι τὴν μισθώσιν.
εἰ δὲ τὸ συνάλλαγμα ἐγγράφως γενέσθαι συνέδοξε, οὐκ ἐτέ-
ρωσ τὸ τέλειον προσχίνεται τῇ μισθώσει· εἰ μὴ γένηται τὸ
ἰνοτρούμενον, καὶ εἰς καθαρὸν ἀνενεχθῆ, καὶ τῇ τῶν μερῶν
ὑπογραφῇ βεβαιωθῆ, καὶ κομπλατευθῆ παρὰ τοῦ ταβελλί-
ου, καὶ ἀπολυθῆ τὰ συμβόλαια τοῖς μέρειν. τοῦτο αὐτὸ
εἴρηται οὐ μόνον ἐπὶ τῶν συναλλαγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δω-
ρεάς καὶ διαλύσεως, ὡς ἀνήκεται βιβ. δ'. τοῦ κώδ. tit. κα.
διατ. ις'. [Sch. b. II. 446.]

ὅταν ἐπιτάξω τεχνίτη] Πομπώνιος ἐν τῷ ιη'. βιβ.
tit. α'. διγ. κ'. φησὶν, ὅτι, ἐνθα τις ἐπιτάξῃ σκευὴς ἢ ἄλλο τι
ποιητέον, οὐ καθίσταται ἡ μισθώσις, εἰ μὴ τὴν ὕλην τοῦ
μέλλοντος πράγματος γίνεσθαι ἐπιτάξας τῷ τεχνίτῃ παρὰσχῆ-
ὑπεξαιρεῖται τοῦ θέματος, ὅπερ ὁ αὐτὸς Πομπώνιος ὑπεξέει-
λεν, ἐνθα τις τεχνίτη δέδωκεν ἔδαφος, ἐπὶ τῷ τὸν τεχνίτην ἐξ
ἰδίας ὕλης τὸν οἶκον οἰκοδομήσαι. πάνυ δὲ τοῦτο γενναῖος^{a)} ὁ
Ἰαβολένος ἐκάνονισεν ἐν τῷ αὐτῷ tit. διγ. ξε'. [Sch. c. II. 446.]

Τότε μισθώσις ἐστί, ἤνικα ἡ δεσποτεία τοῦ πράγματος ἐξ
εἰρηνοῦ εἰς ἕτερον οὐ μεταβάλλεται. ὑπέξελε μοι τὰ ἐν σταθμῷ·
εἰν γὰρ τις πρωτείου ἀργύρου ἢ χρυσοῦ βάλλον παρὰσχῆ τῷ
τεχνίτῃ, ἐπὶ τῷ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀργύρου, ἢ τοῦ χρυσοῦ γενέ-
σθαι ἡ σκευὴς, ἢ δακτύλιος, καὶ ἀποδοθῆναι τὸ αὐτὸ ποσὸν
τοῦ πρωτείου ἀργύρου ἢ χρυσοῦ, τότε κἂν ἡ δεσποτεία τοῦ
πράγματος εἰς ἕτερον ἐξ ἕτερου μεταβάλλεται, καὶ οὕτως μί-
σθωσις ἐστίν καὶ ἐκμισθώσις τὸ συνάλλαγμα. ὑπέξελε καὶ τὰ

TITULUS I.

De actione locati et conducti.

I. Paul. Locatio inter obligationes, quae consensu¹⁾ contrahuntur, refertur, sicut emtio et venditio: sunt enim inter se affines.

quae consensu] Locatio et conductio iuris gentium est: ideo consensu contrahitur.

II. Gai. Locatio et emtio iisdem iuris regulis consistunt. Nam simul atque in emtione pretium statutum fuerit, in locatione autem merces¹⁾, utraque perficitur. In quibusdam ambigitur, utrum emtio, an locatio sit id, quod actum est: utputa, si mandavero artificii²⁾, ut annulum mihi faceret, et tot aureos acciperet. Nam si materia artificis est, emtio est: si vero materiam praestiterim, locatio est.

1) merces] Merces autem in pecunia numerata definienda est. Nam si in pecunia numerata non consistit, locatio non est, ut aliunde disci potest, et maxime ex his, quae dicit Ulpianus lib. 16. tit. 3. dig. 1. them. 8.

Cum merces statuta fuerit, tunc locatio et conductio contrahuntur, cum convenit, ut sine scripto locatio fieret. Si vero convenerit, ut contractus in scripto celebraretur, non aliter locatio perficitur, quam si instrumentum factum fuerit, et in mundum redactum, et subscriptione partium confirmatum, et completum a tabellione, et a partibus absolutum. Hoc ipsum dicitur non solum in contractibus, sed et in donatione et transactione, ut relatum est lib. 4. Cod. tit. 21. const. 17.

2) si mandavero artificii] Pomponius lib. 18. tit. 1. dig. 20. dicit: Si quis sibi fieri velit vas, vel aliquid aliud, non contrahitur locatio, nisi materiam rei, quam fieri iussit, artificii praestiterit. Excipitur, quod ipse Pomponius excepit, si quis aream artificii dederit, ut ex materia sua domum aedificaret. Idem definit Iavolenus eodem tit. dig. 65.

Tunc locatio est, cum rei dominium ex alio in alium non transfertur. Excipe ea, quae in pondere consistunt: nam si quis artificii optimi argenti vel auri massam dederit, ut ex eodem argento vel auro vas aut annuli fierent, et auri vel argenti optimi eadem quantitas redderetur, tunc, licet rei dominium ex alio in alium transferatur, contractus tamen locatio et conductio est. Excipe etiam, quae in mensura consistunt.

a) Lege aut γενναῖος aut ὁ γενναῖος Ἰαβολ.

ἐν μέτρῳ. ἐὰν γὰρ οἱ πολλοὶ τινες μίγδην καὶ οὐ κεχωρισμένως ἐμβάλωσιν^{α)} τὸν οἰκεῖον σίτον ἐν πλοίῳ, μεταφέρεται ἡ δεσποτεία τοῦ σίτου ἐπὶ γαυκλήρον, καὶ οὐδὲν ἦν τὸν μίσθωσις ἐστὶ τὸ συναλλάγμα, ὡς φησὶν ὁ Ἀλφένος διγ. λα'. τοῦτου^{β)} τι. μέμνησο τῶν εἰρημένων ἐν τῷ βιβ. γ'. τι. κδ'. ἰνστιτ. [Sch. c. II. 446.]

Κυρίλλου. Ἄμα συμφωνηθῆ ὁ μισθός, καὶ συνίσταται ἡ μίσθωσις. ἔοικε γὰρ τῇ πρῶσει. εἰ δὲ ἐπιτάξω χρυσοκόφω, δακτυλλὸς ποιῆσαι μοι, εἰ μὲν ἐκ τοῦ αὐτοῦ χρυσοῦ, πρῶσις ἐστίν· εἰ δὲ ἐκ τοῦ ἐμοῦ, ἡ μίσθωσις. [Sch. c. II. 446.]

γ'. Πομπόν. Ἐὰν ἀγρός μισθωθῆ καὶ ὁ ἔξοπλις μὲς αὐτοῦ διατετιμημένος δοθῆ τῷ μισθωτῷ, δοκεῖ τὸν ἔξοπλιμον ἠγορακέναι· ὡς περὶ ὅτε διατετιμημένον ἐν τῇ προικῇ δοθῆ.

ἐὰν ἀγρός μισθωθῆ] Ἐὰν μισθώσω σοι τὸν ἐμὸν ἀγρόν, τὰ δὲ ἰστρούμενα αὐτοῦ ἀετιμῆματα σοι παρασχω, φησὶν ὁ Προκόλος πρῶσιν ἐπὶ τῷ ἰστρομένῳ συνίστασθαι· ὡς περὶ ἐὰν ἀποτετιμημένη προξὶς ἐπιδοθῆ· ὡς τε τὰ τυχηρὰ κινδυνεύσθαι αὐτῷ λοιπὸν ὡς ἀγοραστή. ἀνάγνωθι καὶ τὸ ε'. διγ. θεμ. δ'. τι. ζ'. τοῦ ιγ'. βιβ. εἰδώς, ὅτι ἐπὶ κομμοδάτου κατὰ διατίμωσιν δοθέντος ἐφ' ᾧ ἀπολομένου αὐτὸν τὴν διατίμωσιν ἐδικαιώσθαι τοῦ πράγματος, κατέχεται. [Sch. d. II. 447.]

ἐν τῇ προικῇ δοθῆ] Ἐπὶ γὰρ τῶν διατετιμημένων πραγμάτων ὡς ἀγοραστὴς ἐστὶν ὁ ἀνήρ, καὶ ἐὰν ἐκκηθῆ, ἔχει τὴν ἐξ ἐμπτῶ, ὡς κεῖται βιβ. ε'. τοῦ κωδ. τι. ιβ'. διατ. ι'. καὶ δεικνύται καὶ ὁ Σκαεβόλας ἐν τῷ ιβ'. διγ. τοῦ προλαβόντος τίτλου. [Sch. e. II. 447.]

δ'. Ἰδεμ. Ἐὰν ἡ μίσθωσις ἢ τι κατὰ παράκλησιν οὕτω συστῆ, ἐφ' ὅσον βούλεται ὁ δούς, ἢ ὁ μισθώσας, τελευτῇ τοῦ δεδιωκότος σβέννυται.

ἐφ' ὅσον βούλεται] Κυρίλλου. Ἐὰν μισθώσω σοι πρῶγμα, ἢ γρον προκαρίως σοι παρασχω, εἰπὼν, ἔστω σοι τότε μεμισθωμένον, ἢ προκαρίως δεδομένον, μέχρις οὐ βούλομαι, συμβῆ δέ με τελευτῆσαι μισθώσαντα ταῦτα, τῇ ἐμῇ τελευτῇ καὶ ἡ μίσθωσις καὶ τὸ προκαρίον ἀποσβέννυται. [Sch. f. II. 447.]

Σημειώσαι οὖν ὅτι τό, ἕως οὐ βούλομαι, ἐν συναλλάγμασι κεῖμενον τελευτῇ μου περαοῦται^{β)}. ζῆτει βιβ. μ'. τι. η'. διγ. τελευτ. [Sch. f. II. 447.]

ε'. Οὐλιαν. Ἐὰν μισθώσας σοι τὴν δίαίταν παραχωρήσω τὸν μισθόν, κινεῖται παραχωρήμα ἢ περὶ μισθώσεως καὶ ἐκλήψεως ἀγωγή.

παραχωρήσω τὸν μισθόν] Ἐμισθώσά σοι δίαίταν ἢ ἀβιτατιῶνα νομίμασιν^{α)} ι'. ἐπὶ πενταετίαν. εἴτα ἐν τῷ δευτέρῳ τυχόν ἢ τρίτῳ ἐνιαυτῷ ἐπέτρεψά σοι, προικὰ οἰκεῖν, συγχωρήσας τὸ μίσθωμα. μετὰ τὴν πενταετίαν τυχόν ἐξωθῆν σε βούλομαι τῆς ἀβιτατιῶνος. τοῦτο πράξω διὰ τῆς λοιπῆς ταῖς γὰρ ἀρχαῖς τοῦ συναλλάγματος δεῖ προσέχειν ἡμᾶς ἐν τῷ ὀρίζειν τὰς ἀγωγὰς. ἤρξατο δὲ ἀπὸ τῆς μισθώσεως τὸ παρὸν θεμα. εἰ καὶ τὰ μάλιστα γὰρ τῇ συγχωρήσει τοῦ μισθώματος ἐπαύσατο εἶναι μίσθωσις, ἀλλ' οὖν διὰ τὸ προσβῆναι τὴν μισθωσιν, ὀριζόμεθα τὸ λοιπόν. [Sch. g. II. 447.]

Τοῦτο λέγει, ὅτι ἐὰν τυχόν ἐπὶ δέκα χρόνους μισθώσω σοι τὴν οἰκίαν μου, καὶ ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἐνιαυτοὺς κατὰ δωρεάν μὴ ἀπειρήσω σε τὸ μίσθωμα, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς χρόνους χωρὰν ἔχει ἡ μίσθωσις, καὶ οὐκ ἀντίκειται τὸ ἐπὶ τινος χρόνους συγχωρηθῆναι σοι τὸ μίσθωμα. [Sch. g. II. 447.]

ζ'. δ) Γαι. Ὁ μισθωσάμενος οὐκ ἀποκαθίστησιν, ὅπερ ἔλαβεν^{α)} διὰ τῆς ἐπὶ^{β)} κλοπῆς ἀγωγῆς προφάσει τοῦ πράγματος^{γ)}.

διὰ τῆς ἐπὶ κλοπῆς ἀγωγῆς] Τοῦτο λέγει, ὅτι δέδωκα κναφεῖ ἐυθῆτα. κλοπῆς γενομένης ταύτην ἀπώλεσε, καὶ κινήσας τὴν φούρτι, ἔλαβε τὸ διπλοῦν. μετὰ ταῦτα ἐναγόμε-

Nam si plures promiscue, non separatim frumentum suum in navem intulerint, dominium frumenti in nau-tam transfertur, et nihilominus contractus est locatio, ut ait Alfenus dig. 31. huius tit. Memineris eorum, quae dicuntur lib. 3. tit. 24. Instit.

Cyrolli. Simul ac de mercede convenerit, locatio con-trahitur. Nam venditioni similis est. Si autem manda-vero artificio, ut annulos mihi faceret, si quidem ex auro suo, venditio est: si vero ex meo, locatio est.

III. Pompon. Si fundus locatur¹⁾, et instru- L. 3.
mentum eius aestimatum colono datur, videtur in- D. XIX. 2.
strumentum emisse: sicuti cum quid aestimatum in dotem datum sit²⁾.

1) si fundus locatur] Si fundum meum tibi locavero, instrumenta autem eius aestimata tibi tradi-dero, Proculus ait, in instrumento venditionem contrahi videri: sicuti si dos aestimata daretur: ita ut casus fortuiti ad eum tanquam emtorem pertineant. Lego dig. 5. them. 4. tit. 6. lib. 13. ex quo disces, re commo-data aestimata ita alicui data, ut, si perierit, aestima-tionem rei praestaret, eum teneri.

2) in dotem datum sit] Nam in rebus aestimatis maritus quasi emtor est, et si evicta fuerint, ex emto habet actionem, ut habetur lib. 5. Cod. tit. 12. const. 10. et ostendit Scaevola dig. 52. praecedentis tituli.

IV. Idem. Si locatio ita contracta sit, vel pre- L. 4.
carium, quoad is, qui dedisset vel locasset, vellet¹⁾, D. eod.
morte eius, qui dedit, extinguitur.

1) quoad is — vellet] Cyrolli. Si tibi rem loca-vero, vel precario concessero, dicens: haec res locata tibi sit, vel precario data, quoad voluero, et me loca-torem mori contigerit, morte mea et locatio et pre-ca-rium extinguitur.

Nota, verba haec, quoad velim, in contractibus pos-ita, morte mea terminari. Quare lib. 40. tit. 8. dig. ult.

V. Ulpian. Si, cum tibi coenaculum locassem, L. 5.
pensionem remisero¹⁾, ex locato et conducto statim D. eod.
agetur.

1) pensionem remisero] Locavi tibi coenacu-lum seu habitationem nummis decem in quinquennium. Deinde anno forte secundo vel tertio permisi tibi, ut gratis habitares, remissa mercede. Post quinquennium forte expellere te habitatione volo. Actione locati id faciam. Nam initium contractuum spectare nos oportet in definiendis actionibus. Coepit autem a locatione haec species. Licet enim mercede remissa desierit esse locatio, tamen, quia locatio praecessit, definimus, esse locatum.

Hoc dicit: si forte in annos decem aedes meas tibi locavero, et per biennium aut triennium donandi animo pensionem a te non petiero, reliquorum annorum ra-tione locum habet locatio, nec obstat, quod quorundam annorum pensio tibi remissa sit.

VI. Gai. Conductor non restituit, quod furti L. 6.
actione¹⁾ occasione rei accepit. D. eod.

1) furti actione] Finge. Dedi fulloni vestem. Furto eam amisit, et cum furti egisset, duplum conse-cutus est. Si postea locati a me conveniatur, fullo du-

α) Sic lego pro ἐμβάλοντες, quod habet Fabr. β) Adde τοῦ post τοῦτου. ββ) Fabr. περαοῦται. γ) Sic lego. Fabr. νομίματα. δ) L. 6. fere iisdem verbis legitur in Schol. n. ad Basil. LX. 12. cap. 15. Fabr. T. VII. p. 325. ε) Schol. ἔλαβε. f) Schol. addit τῇ. g) Schol. in fine addit ὡς κινδυνεύων τοῦ πράγματος.

νος τῆ λοκάτι, ἤτοι τῆ περὶ μισθώσεως παρ' ἐμοῦ ἀγωγῆ, οὐκ ὀφείλει ὁ κναφεὺς ἀποκαταστήσασθαι μοι τὸ διπλοῦν, ὅπερ ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ κλέπτου, ἀλλὰ μόνον τὸ ἀπλοῦν. [Sch. h. II. 447.]

L. 7. ζ. Πανλ. Ἐὰν ἀλλότριον οἶκον εἰς πενήκοντα
D. XIX. 2. μισθώσω σοι, καὶ σὺ τὸν αὐτὸν οἶκον Πέτρῳ μισθώ-
σεις εἰς ἑξήκοντα, καὶ καλυθῆ Πέτρος οἰκεῖν, εἰς ὅσον
Πέτρῳ διαφέρει, καταδικάζῃ αὐτῷ, κἀγὼ καταδικάζομαι σοί.

ἀλλότριον οἶκον] Ἀλλοτρίαν οἰκίαν ἐμισθώσά σοι εἰς πενήκοντα νομίματα. ἔπειτα δὲ σὺ μετεμισθώσας ταύτην ἔτερω Τιτίῳ εἰς νομίματα ἑξήκοντα, καὶ ὁ Τίτιος παρὰ τοῦ δεσπότου ἐξεδιώχθη ἀπὸ τῆς οἰκίας. κινῶν σὺ κατ' ἐμοῦ τὴν κοιδούκτη, ἤτοι τὴν ἀπαιτητικὴν ἀγωγὴν, οὐ λήψῃ μόνον τὰ πενήκοντα νομίματα, ἀλλὰ τὰ ἑξήκοντα, εἰς ἃ σὺ ἐμισθώσας Τιτίῳ ἔπειτα καὶ ὁ Τίτιος ἑξήκοντά σε νομίματα ἀπαιτήσει. ταῦτα φησὶν ὁ Παῦλος. [Sch. i. II. 448.]

Κυρίλλου. Ἐμισθώσά σοι ἀλλότριον οἶκον πενήκοντα νομίματα⁸⁸). καὶ σὺ μετεμισθώσας αὐτὸν ξ. εἴαν καλυθῆ οἰκήσαι, οὐ πενήκοντα ἢ ἑξήκοντα ἀπαιτεῖς με, ἀλλ' ὅσον διαφέρει τῷ παρὰ σοῦ μισθωσαμένῳ, ὑπολογιζομένων τῶν πενήκοντα νομισμάτων. [Sch. i. II. 448.]

L. 8. η'. Τρυφων. Ἀπολογιζόμενός σοι τὰ πενήκοντα,
D. eod. εἰς ἃ ἐμισθώσά σοι.

L. 9. pr. θ'. Οὐλπ. Ἐὰν ὁ καλῆ πίστει ἀγοράσας οἶκον ἢ
D. eod. ἀγρόν, μισθώσῃ αὐτόν, καὶ χωρὶς δόλου καὶ ἀργείας αὐτοῦ ἐκδικασθῆ, ἐνέχεται· εἰ μὴ δίδωσιν ἕτερον τοιοῦτον οἶκον.

§. 1. Ἐὰν ὁ χορήσιν ἀγροῦ ἔχων ἐπὶ πενταετίαν μισθώσῃ αὐτόν, καὶ τελευτήσῃ ἐν τῷ μεταξὺ, ὁ κληρονόμος εἰς μόνον τὸ ἀναδοῦναι τὸ μίσθωμα τοῦ λειπομένου χρόνου ἐνέχεται, οὐ μὴν εἰς τὸ νεμηθῆναι τὸν μισθωσάμενον· οὔτε δὲ εἰς δαπάνας ἐνέχεται, ὡς ὡς εἰκὸς ἐποίησεν ὁ μέλλων πενταετίαν νεμηθῆναι· εἰ μὴ ἄρα οὐχ ὡς χορήσιν ἔχων, ἀλλ' ὡς δεσπότης αὐτὸν ἐμισθώσεν. εἰ δὲ καὶ ὁ οἶκος εἰς πενταετίαν μισθωθῆς ἐν τῷ μεταξὺ καυθῆ, οὐκ ἐνέχεται ὁ μισθώσας· τοῦ δὲ πρὸ τῆς καύσεως χρόνον λαμβάνει τὸ μίσθωμα.

§. 2. Καλῶς τις συμφωνεῖ ἐφ' ᾧ δοθῆναι αὐτῷ καὶ τὰ τυχηρὰ τὰ ἐκ μεγάλης βίας συμβαίνοντα.

§. 3. Ἐὰν^h) συμφωνηθῆ, τοὺς μισθωσαμένους τὸν^l) οἶκον ἀβλαβῆς ἔχειν^k) πῦρ, καὶ τυχηρὰ γένηται καύσις, οὐκ ἐνέχεται ὁ μισθωτός^l). εἰ δὲ κατὰ ἀμέλειαν^m) αὐτοῦ συνέβῃⁿ), ἐνέχεται.

§. 4. Ὁ^o) μισθωσάμενος ἀγέλην οὐκ ἐνέχεται, ἐὰν δευχθῆ, ὅτι χωρὶς ἀπάτης αὐτοῦ λησται αὐτὴν ἀφείλοντο. ἀναλαμβάνει δὲ τοὺς μισθοὺς, οὓς ὑπὲρ τοῦ λειπομένου χρόνου δέδωκεν.

§. 5. Ἡ ἀπειρία ζοικε τῆ ἀμελεία^p). ὁ ποιμὴν καὶ ὁ^q) ῥάπτης, καὶ ὁ κναφεὺς ἀπὸ ἀπειρίας καὶ ἀμελείας^r) ἐνέχονται.

§. 6. Ἐὰν μισθωθῆ ἀλλότριον, καὶ ληγατευθῆ, ἢ δωρηθῆ τῷ μισθωσαμένῳ, οὐκ ἐνέχεται, εἰ μὴ ἐπὶ ταῖς πρὸ τοῦ ληγάτου τοῦ μισθοῦ καταβολαῖς.

μισθώσῃ αὐτόν] Καλῆ πίστει ἀγοράσας οἶκον ἐν ἀγροῖ, ἢ ἀγρόν παρὰ τοῦ μὴ ὄντος δεσπότου, ἐμισθώσά σοι

plum, quod a fure consecutus est, restituere mihi non debet, sed tantum simplum.

VII. Paul. Si tibi alienas aedes¹⁾ locavero quinquaginta, tuque easdem aedes sexaginta Petro locaveris, et Petrus prohibitus fuerit habitare, quanti Petri interest, condemnaris ei, et ego tibi condemnor.

1) alienas aedes] Alienas aedes locavi tibi quinquaginta nummis. Deinde autem tu easdem alii, Titio nomine, sexaginta nummis locasti, et Titius a domino aedibus expulsus est. Agens ex conducto adversus me, non tantum quinquaginta nummos, sed sexaginta consequeris, quibus Titio locasti: nam et Titius sexaginta nummos a te petet. Haec ait Paulus.

Cyrilli. Alienam domum tibi locavi quinquaginta nummis. Tu eandem sexaginta ablocasti. Si prohibitus fuerit habitare, non quinquaginta aut sexaginta a me petes, sed quanti interest eius, qui a te conduxit, reputatis quinquaginta nummis.

VIII. Tryphon. Reputans tibi quinquaginta, quibus tibi locavi.

IX. Ulpian. Si quis domum vel fundum bona fide emerit et locaverit¹⁾, isque sine dolo et negligentia eius evictus sit, tenetur: nisi talem aliam domum praestet.

Si is, qui usumfructum fundi habet, in quinquennium eum locaverit, et interim decesserit, heres eius pensionem tantum residui temporis reddere tenetur, non etiam ut possideat conductor: sed neque sumtum nomine tenetur, quos forte is, qui quinquennio fructurus erat, fecit: nisi forte non quasi fructuarius, sed quasi dominus eum locaverit. Sed et si aedes in quinquennium locatae medio tempore exustae sint, locator non tenetur: eius autem temporis, quod ante incendium est, mercedem accipit.

Recte quis paciscitur, ut casus fortuiti²⁾, qui vi maiori accidunt, sibi praestentur.

Si convenerit, ut aedium conductores innoxium ignem habeant³⁾, et fortuitum incendium acciderit, conductor non tenetur. Si vero culpa eius contigerit, tenetur.

Qui gregem conduxit⁴⁾, non tenetur, si probatum fuerit, citra fraudem eius latrones eum abegisse. Mercedem autem, quas pro residuo tempore praestitit, recipit.

Imperitia culpae similis est⁵⁾. Pastor et sarcinator, et fullo imperitiae et culpae nomine tenentur.

Si res aliena locata sit⁶⁾, eaque conductori legata vel donata sit, non tenetur, nisi mercedis ante legatum debitae nomine.

1) et locaverit] Cum bona fide per ignorantiam a non domino domum aut fundum emissem, hunc fun-

gg) Lege νομίμασιν vel adde εἰς. h) §. 3. legitur in Syn. p. 217. Paulo aliis verbis exhibet Harm. III. 8. §. 13. ἐὰν συμβῆ συμφωνηθῆναι κ. τ. λ. ut in textu. Hausit Harm. e Proch. tit. XVII. §. 1. i) τὸν deest in Syn. et Harm. k) τὸ addit Harm. l) Syn. μισθωτός. Harm. μισθωόμενος. m) Harm. ἀμελείαν. n) Sic lego cum Syn. Fabr. συνεβῆ. o) §. 4. legitur totidem verbis in Syn. p. 217. et Harm. III. 8. §. 14. Hic hausit e Proch. tit. XVII. §. 2. ex quo locus in Basilica translatus est. p) §. 5. exhibent Syn. p. 217. et Harm. III. 8. §. 15. inde ab ὁ ποιμὴν. Priora verba: ἢ ἀπειρία ζοικε τῆ ἀμελείας ab utroque omittuntur. Harm. hausit e Proch. tit. XIV. §. 3. q) ὁ inserui cum Syn. et Harm. r) Syn. ἀπὸ ἀμελείας καὶ ἀπειρίας. Harm. ἀπὸ ἀμ. ἢ ἀπειρίας.

τοῦτον τὸν ἀγρὸν ἢ τὴν οἰκίαν. ἐξενικήθη ταῦτα παρὰ τοῦ ἀληθοῦς δεσπότου, εἰ μὴ διὰ δόλον τινὸς ἢ ἡμεθυμίας ἀμαρτηθείσης παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τῇ ἐκμίσθῃ, οὔτε προδεδωκα τὴν δίκην ἐπίτηδες, ὥστε καὶ ἡτήθηται, οὔτε ἡμεθυμίας ἐποίησάμην. βούλειτι ὁ Πομπόνιος οὐδὲν ἦτρον κατέχεσθαι, με σοὶ τῷ μισθωσαμένῳ εἰς τὸ γενέσθαι σοὶ ὡδεῖαν, ἀπολαίνει τῶν μισθωθέντων. καὶ εἰ μὲν δυνηθῶ ποιῆσαι, τὸν δεσπότην συγχωρῆσαι, ἐν κατοχῇ εἶναι τῶν μισθωθέντων, ἔξω τὸ ἀνενοχλήτων. εἰ δὲ τοῦτο οὐκ ἰσχύσω ποιῆσαι, ἀναγκάζομαι ἀγρὸν ἢ οἰκίαν οὐχ ἦτρονα παρέχοντα χρησιμότητα παρῶσξέν σοι. [Sch. k. II. 448.]

Κυρίλλου. Κἄν ἄνευ κούλπας καὶ δόλου τοῦ μισθώσαντος ἐνικήθῃ ὁ οἶκος, ἐνάγεται, ἵνα δὴ ἢ τὴν αὐτὴν οἰκίαν, ἢ ἐτέραν. εἰ δὲ ὁ οὐσοφροντιουάριος μισθώσῃ ἐπὶ πενταετίῳ ἀγρὸν, ἢ οἶκον, ἢ δούλον, καὶ ἀποθάνῃ, οὐ καεὶ ὁ κληρονόμος αὐτοῦ, εἰ μὴ εἰς ἀνάληψιν τοῦ μισθοῦ τοῦ χρεωστούμενου πρὸς τελευτῆς τοῦ τεσταίωτος ὥσπερ φαμέν καὶ ὅτι ἐκαύθη ὁ οἶκος. κἄν δοπιάνηρ δὲ ποιῆσῃ, οὐκ ἀπαιτεῖ ταύτην, εἰ μὴ ὡς δεσπότης ἐμίσθου αὐτῷ. [Sch. k. II. 448.]

Ζήτησις. Διὰ τί ἐνταῦθα μὴ κατέχεται ὁ μισθώσαντος οὐσοφροντιουάριος κληρονόμος, ἐν δὲ τῷ προλαβόντι θέματι ὁ τὸν ἀλλότριον οἶκον μισθώσας, εἰ καὶ ἀγροῦσας ἀλλότριον ἐμίσθωσε, κατέχεται; ἐπειδὴ, ἐνθα μὲν ἀλλότριον τις ἐμίσθωσεν οἶκον, εἰκὸς ἦν, τὸν μισθωσάμενον τοῦτο ἀγροῦσεν. ἐνθα δὲ τις ἀπὸ οὐσοφροντιουάριου ἐμισθώσαστο, ἀκηρώσας ἢ καὶ εἰδώς ἦν, [ὅτι] οὐσοφροντιουάριος ἐμίσθωσε. εἰ δὲ ὁ δεσπότης ἐμίσθωσε, κατέχονται οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ. [Sch. k. II. 448.]

τὰ τυχηρὰ] Ἐάν ἀγρὸν σοὶ μισθώσω, ἢ οἰκίαν, συμφωνῶν πρὸς σέ, ἵνα, ἐάν τυχηρῶ τινι περιστάσει ἀπόληται ταῦτα, οἷον χωματι, ἐμπερισμῷ, ἢ σεισμῷ, ὥστε σέ κινδυνεύειν τὸν μισθωσάμενον, ἔσονται τὸ πικτόν, ὡς φησὶ Ἰουλιανός. ἀμείβειν γὰρ τὰς φύσεις τῶν συναλλαγμάτων διὰ συμφωνῶν ἔξεστιν. [Sch. I. II. 449.]

Κυρίλλου. Δυνατὸν συμφωνεῖν, ἵνα τὰ τυχηρὰ τὸν κολωνὸν ὀρθῶ. [Sch. I. II. 449.]

ἀβλαβὲς ἔχειν πῦρ] Ἐμισθώσῃ σοὶ γῆμα, συμφωνήσας ἐν τῇ μισθώσει, ὥστε ἀβλαβὲς ἐν αὐτῷ ἔχειν πῦρ. συνέβη ἐμπερισμὸν γενέσθαι τυχηρὸν, καὶ τοὺς καρποὺς καὶ τὰ δένδρα, καὶ τὰ οἰκίματα κινδύνῃ. ζητοῦμεν, τίς ἐντεῦθεν κινδυνεύει. καὶ φησὶν· εἰ μὲν ἐκ τυχῆς τινὸς γέγονεν ὁ ἐμπερισμὸς τυχὸν γὰρ λύχρον ἐπιφερομένου τοῦ μισθωσαμένου, ἢ οἰκέτου αὐτοῦ, ἄνεμος αἰφνίδιον ἐμπεσὼν ἐπὶ τὴν θύραν κατὰ τινος ἐπήγαγε τόπον, καὶ τὸν ἐμπερισμὸν εἰργάσαστο ὁ δεσπότης ζημιωθήσεται. εἰ δὲ κατὰ ἡμεθυμίας τοῦ μισθωσαμένου, οἶδας δὲ ὅτι διλιγνέτιαι ὁ μισθωσάμενος μὲν ἐποφείλει, τοῦτου γενομένου αὐτὸς ὁ μισθωσάμενος ἐπιγνώσεται τὴν ζημίαν. [Sch. m. II. 449.]

Κυρίλλου. Κἄν συμφωνήθῃ, ἵνα ἀβλαβὲς πῦρ ἔχη ὁ κολωνός ἐν τῷ ἀγρῷ, ἢ τυχηρὰ πυρκαϊὰ οὐχ ὀρθῶ αὐτόν. [Sch. m. II. 449.]

ὁ μισθωσάμενος ἀγέλην] Ἐἶχον ἀγρὸν ἀγέλην. ἐμισθώσῃ σοὶ ταύτην ἐπὶ πενταετίαν, ἐπὶ τῷ λαμβάνειν παρὰ σοῦ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν τόσα νομίματα. ἔλαβον ἐπεύθεθεν δυοῖν ἢ τριῶν ἐνιαυτῶν μίσθωμα. ἐν ἀρχῇ τυχὸν τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ ἐπελθόντες ἀπέλαται τὰς αἰγὰς ἀπήλασαν, οὐ κατὰ δόλον, οὐδὲ κατὰ ἡμεθυμίας τοῦ μισθωσαμένου. τοῦτου γενομένου, ἐπειδὴ ταῦτα εἰς τυχηρὸν ἀναφέρεται κίνδυνον, οὐκ ἐναχθήσεται ὁ μισθωσάμενος τὴν λοκάτην, ὥστε παρῶσξεν τὴν ἀγέλην τὴν διατήρησεν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναληφθήσεται διὰ τοῦ ἰνδεβίτου κοδικτιώτος τὸ μίσθωμα τοῦ ἔξης χρόνου, ὅπερ ἔτυχε προκαταβαλῶν¹⁾, ὡς φησὶν ἡ Ἀτωνίνου διάταξις, ἥτις κείται βιβ. ιθ'. πτ. β'. διχ. θ'. θεμ. ε'. σημείωσαι, ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν ληστών γενομένη ἀπώλεια ἐναριθμεῖται τοῖς τυχηροῖς. [Sch. n. II. 449.]

Κυρίλλου. Ἴφ ζημία ὑπὸ τῶν ληστών γενομένη ὡς τυχηρὰ τὸν μισθωσάμενον οὐχ ὀρθῶ. [Sch. n. II. 449.]

ἢ ἀπειρία ἔοικε τῇ ἀμελείᾳ] Ὁ Κέλσος τὴν ἀπειρίαν εἰς κούλπαν ἀναφέρειν φαίνεται. ἀμελεῖ ἐάν τις μύσχος ἐπὶ τῷ κατεμένειν μισθώσῃται, ἢ ἄρπτης ἐπὶ τῷ ἔλαρει ἐσθῆτα, ἢ κωφεῖς ἐπὶ τῷ κραιμῷ αὐτῆν, ἐπειδὴ κατέχονται ἀπὸ ἡμεθυμίας, εἰ συμβῇ τοῦτους ἐξ ἀμελείας βλαψαί τὰ μισθωμένα²⁾ ὁ μὲν γὰρ ἐξ ἀπειρίας κατὰ κρημνὸν τοῖς μύσχοις

dum vel domum tibi locavi. Haec evicta sunt a vero domino sine dolo vel culpa mea circa evictionem admissa, nec consulto causam proddi, ut inferior discederem, neque negligenter egi. Pomponius nihilominus me tibi, qui conduxisti, teneri vult, ut iis, quae conduxisti, frui tibi liceat. Et si quidem efficere potero, ut dominus patiat, te in possessione rerum conductarum esse, nulla mihi molestia inferri poterit. Quodsi hoc efficere non potero, fundum aut domum non minorem utilitatem praebentem praestare tibi compellor.

Cyrilli. Quamvis sine culpa et dolo locatoris domus evicta sit, tamen convenitur, ut eandem habitationem aut aliam praestet. Quodsi fructuarius fundum, vel domum, vel servum in quinquennium locaverit, et decesserit, heres eius ad pensionem tantum, quae ante mortem testatoris debebatur, recipiendam agat: sicut etiam dicimus, cum domus exusta est. Licet autem sumtus fecerit, eos non repetit, nisi quasi dominus ei locavit.

Quaestio. Cur hoc loco heres usufructuarii, qui locavit, non tenetur, superiore autem casu, qui alienam domum locavit, etiamsi ignorans alienam locaverit, tenetur? Quia, cum quis alienam domum locavit, probabile erat, conductorem hoc ignorare. Si quis autem a fructuario conduxit, audierat, aut etiam sciebat, fructuarium locasse. Si vero quasi dominus locavit, heredes eius tenentur.

2) casus fortuiti] Si tibi fundum vel domum locavero, paciscens tecum, ut, si ea casu quodam fortuito perierint, puta chasmate, incendio, vel terrae motu, periculum ad te conductorem pertineat, valet pactum, ut ait Iulianus. Naturam enim contractuum pactis mutare permissum est.

Cyrilli. Pacisci licet, ut casus fortuiti ad colonum respiciant.

3) innoxium ignem habeant] Praedium tibi locavi, pacto in locatione interposito, ut innocentem in eo ignem haberes. Accidit, ut incendio fortuito orto fructus et arbores, et aedificia exurerentur. Querimus, ad quem inde periculum pertineat. Et ait: si quidem fortuito aliquo casu incendium factum sit: fortasse enim conductore aut servo eius lucernam ferente, ventus repente incidens in ianuam, in aliquem locum impulit, et incendium excitavit: periculum domini erit. Si vero per negligentiam conductoris: seis autem, conductorem diligentiam praestare: conductor incendii periculum agnoscat.

Cyrilli. Licet convenerit, ut colonus in fundo innocentem ignem haberet, fortuitum incendium eum non respicit.

4) qui gregem conduxit] Gregem caprarum habebam. Eum tibi locavi in quinquennium ea lege, ut singulis annis tot nummos a te acciperem. Mercedem duorum aut trium annorum inde percepi. Initio forte secundi anni abigci supervenientes capras abegerunt, neque dolo, neque negligentia conductoris. Hoc facto, quia id casu fortuito tribuitur, conductor locati non convenitur, ut gregis aestimationem praestet, quin imo mercedem sequentis temporis, quam prorogavit, per indebiti conditionem recipiet, ut ait Antonini constitutio, quae exstat lib. 19, tit. 2, dig. 9, them. 5. Nota, perniciem a latronibus illatam casibus fortuitis adnumerari.

Cyrilli. Damnum a latronibus factum tanquam fortuitum conductorem non respicit.

5) imperitia culpae similis est] Celsus ait, imperitiam ad culpam referri. Itaque si quis vitulos pascentes conduxerit, vel sarcinator vestem sarcindam, vel fullo poliendam eam, quia negligentiae nomine tenentur, si negligentia res conductas laeserint: ille enim ex imperitia vitulos per locum praeruptum egit, hi autem

1) ὅτι inserui et uncis inclusi, quia sensus id postulare videbatur. 2) Sic lego. Fabr. προκαταβαλῶν.

ἀπήγαγεν, οἱ δὲ ἐν τῷ ἔργῳ ἢ κνάψαι ἀπειρώς κατασχεθῆ-
σονται τῇ λοκάτῃ ὡς ἠραυμῆσαντες. οὐκ ἔδει γὰρ αὐτοὺς
κατόπιον τῆς οικίας ὑποσχεθῆναι ἀμαθείς φανῆναι. οἱ γὰρ
τεχνῖται συναλλάξαντες, ἐξ ὧν ἐβλαψαν, ἐδείχθησαν ἀμαθείς.
Στέφανος. Σημείωσαι, ὅτι καὶ ἐνταῦθα ἡ ἀπειρία τῆς κούκλη
προσοικε. τοῦτο ἔγνωσ καὶ ἐν τῷ α'. βιβ. τῶν πρώτων
πι. ιη'. διγ. ε'. θεμ. η'. οὐκοῦν εἰ σαθρὸν ἦν τὸ ἱμάτιον,
καὶ ὡς σαθρὸν ἐσχίσθη, οὐ κινδυνεύει ὁ κναφεύς, ὡς περὶ οὐδὲ
λιθογλύπτῃς, εἰ ὁ λίθος ἐκλάσθη διὰ τὸ προσὸν αὐτῷ βῆτιον·
πλὴν εἰ τὸν πάντα κινδυνὸν ὁ τεχνῖτης ἀνεδέξατο, ὡς Οὐλ-
πιανὸς ἐν τῷ ιγ'. διγ. θεμ. ε'. τοῦ παρόντος πι. φησίν.
[Sch. o. II. 450.]

ἐὰν μισθωθῆ ἄλλότριον] Οἶκον ἐμισθώσας μοι δια-
φέροντα Τιτίῳ εἰς ἔτη πέντε. ἐν τῷ τρίτῳ τυχὸν ἐνιαυτῷ
Τίτιος ὁ δεσπότης τὴν οἰκίαν ταύτην ἐδωρησάτο μοι ἢ ἐληγά-
τευεν. οὐ κατασχεθῆσομαι τῇ λοκάτῃ ἐπὶ τῇ δόσει τοῦ μισθώ-
ματος τοῦ τρίτου ἢ τῶν ἐξῆς ἐνιαυτῶν. τοῦ δὲ προλαβόντος
χρόνου, εἴτι ἐπόφλησα πρὸ τοῦ τῆς ληγάτου ἡμέρας, ἀναγκασ-
θήσομαι ἀποδοῦναι. ἐναγόμενος δὲ ἔξω κατὰ τοῦ μισθώ-
σαντος τὴν κοινόκτου εἰς τὸ ἐλευθερωθῆναι. [Sch. p. II. 450.]

Κυρίλλου. Εἰ ἄλλότριον οἶκον μισθώσας μοι, καὶ τοῦτον
ἐπιτήσομαι, τοῦ προλαβόντος χρόνου ἀπαιτεῖς με τὸν μισ-
θόν, ἐγὼ δὲ κινῶ κοινόκτου, ἵνα ἐλευθερωθῶ με. Στέφανος.
Σημείωσαι, ὅτι καὶ τὰ ἄλλότρια ἀγροῦντες μισθώσαντες
δυναμέθα τὸν μισθὸν ἀπαιτεῖν, κἂν ὁ μισθώσαστος μετὰ
ταῦτα γένηται τοῦ μισθωθέντος δεσπότης· ἕως μὲντοι ἐκεί-
νου τοῦ χρόνου, ἐφ' οὗ δεσπότης ὁ μισθωσάμενος γέγονεν.
[Sch. p. II. 450.]

L. 10. 2. ἰ. Ἰουλιαν. Κινεῖ δὲ τὴν περὶ τῆς μισθώσεως ἀγω-
D. XIX. 2. γῆν ἐπὶ τῷ ἐλευθερωθῆναι.

L. 11. pr. ια'. Οὐλιαν. Ὁ μισθωτὸς τὴν ἀμέλειαν τῶν ἰδίων
D. eod. καὶ τῶν ξένων ἐπιγινώσκει ἰδίῳ ὀνόματι· ἐὰν μὲντοι
ἀμέλειαν ἤμαρτεν ἐν τῷ εἰσάγειν αὐτοῦ.

§. 1. Ἐὰν^{u)} συμφωνηθῆ, μὴ ἔχειν πῦρ, καὶ σχῆ, ἐνέ-
χεται, εἰ καὶ κατὰ τύχην ἐμπροσθε γένηται. ἕτερόν
ἐστίν, ὅτε συμφωνηθῆ, πῦρ ἔχειν ἀβλαβές.

§. 2. Ὁφείλει προνοεῖν ὁ μισθωτὸς, μὴ ποιῆσαι τὸ
πρᾶγμα, ἢ τὸ δίκαιον αὐτοῦ χεῖρον, ἢ ἀνέχεσθαι
γενέσθαι.

§. 3. Ὁ μισθωσάμενος οἶνον ἐπὶ τῷ μεταγαεῖν, ἐὰν
δίκης ἐπ' αὐτῷ γενομένης, σφραγίσῃ αὐτὸν μεθ' ἑτέ-
ρον, καὶ παραθήσεται τινι, ἐνέχεται τῇ ἐπὶ μισθώσει
ἀγωγῇ ἐπὶ τῷ^{v)} παραδοῦναι τὴν νομὴν αὐτοῦ ἀστα-
σίαστον, εἰ μὴ ἄρα ἀμέλειαν οὐχ ἤμαρτεν.

§. 4. Ἐὰν^{w)} συμφωνηθῆ ὁ μισθωσάμενος, μὴ σχεῖν^{x)}
ἐν τῷ οἴκῳ χόρτον, καὶ σχῆ, εἴτα δοῦλος αὐτοῦ,

τῶν ἰδίων καὶ τῶν ξένων] Κυρίλλου. Καὶ περὶ
ἧν εἰσῆγαγε εἰς τὸν ἄγρον ἰδίων, ἢ ξένων, κατασχεθῆσθαι.
ἐπειδὴ γὰρ οὐ γέγονας ἐπιμελής περὶ τὴν ζήτησιν τῶν τρό-
πων τῶν οἰκετῶν, ἢ τῶν ἐνοίκων, εἰκότως κατέχη τῇ
λοκάτῃ. τοῦτο γὰρ λέγει Πομπόνιος. [Sch. q. II. 450.]

μὴ ἔχειν πῦρ] Αὕτη ἐστὶν ἡ διαφορὰ τοῦ παρόντος
θέματος καὶ τοῦ εἰρημέου ἐν τῷ θ'. διγ. θεμ. δ'. τοῦ
παρόντος πι. ἐκεῖ μὲν γὰρ συνέδοξεν, ἔχειν τὸν μισθωσάμενον
πῦρ ἀβλαβές· ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος θέματος μηδὲ ὅλως ἔχειν
αὐτὸν πῦρ συμφωνηθῆ. καὶ διὰ τοῦτο ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ κατὰ
τύχην συμβεβηκότος ἐμπροσθε κατέχεται. [Sch. r. II. 451.]

μὴ ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα — χεῖρον] Χρὴ τὸν μισ-
θωσάμενον προνοεῖν ποιέσθαι, ἵνα μὴ κατὰ τινὰ τρόπον τὸ
σῶμα τοῦ μισθωθέντος πράγματος γένηται χεῖρον, ἢ καὶ
τὰ προσόντα αὐτῷ τὰ δίκαια ὑποστῆ τινὰ βλάβην, καὶ ἐντεῦ-
θεν ἀναφυῆ παραγραφῇ ἠσυχάζουσα πάλαι κατὰ τοῦ μισ-
θωσάσαντος. τί δὲ ἐστὶν τῆς παραγραφῆς, ἀναγκάσιον εἰπεῖν.
ἔγνωμεν βιβ. ιβ'. τῶν διγ. τι. β'. διγ. ια'. ὅτι, ἐὰν τις νέμη-

in sarciendo vel poliendo imperite versati sunt: locati
tenebuntur tanquam negligentiter versati. Neque enim
post promissiones suas debuerunt imperiti apparere.
Nam artifices, qui contraxerunt, ex his, quae peccarunt,
imperitiam suam comprobaverunt. Stephanus. Nota, hic
etiam imperitiam culpa proxima esse. Hoc etiam di-
dicisti lib. I. partis primae Digestorum, tit. 18. dig. 6.
them. 8. Ergo si vestis fragilis esset, et tanquam at-
trita scissa sit, fullonis periculum non est, quemadmo-
dum nec sculptoris, si lapis fractus sit vitio materiae:
nisi periculum omne artifex in se receperit, ut ait Ul-
pianus dig. 13. them. 6. huius tituli.

6) si res aliena locata sit] Domum ad Ti-
tium pertinentem mihi in quinquennium locasti. Anno
forte tertio hanc domum Titius dominus mihi donavit
vel legavit. Non tenebor ex locato ad dandam pensio-
nem anni tertii vel sequentium annorum. Si quid autem
ex praeterito tempore ante diem legati debeam,
cogor solvere. Conventus autem adversus locatorem
actionem conducti habeo, ut me liberet.

Cyrilli. Si alienam domum mihi locaveris, eamque
acquisieris, praeteriti temporis mercedem a me petes:
ego autem ex conducto agam, ut me liberet. Stephanus.
Nota, etiam si alienas res ignorantibus locaverimus, mer-
cedem petere non posse, licet conductor postea rei lo-
catae dominus factus sit: in id tamen tempus duntaxat,
quo conductor dominus factus est.

X. Iulian. Ex conducto autem ager, ut libe-
retur.

XI. Ulpian. Conductor negligentiam suorum et
hospitum¹⁾ suo nomine agnoscit: si tamen culpam in
eis inducendis admisit.

Si convenerit, ne quis ignem haberet²⁾, et ha-
buerit, tenetur, etiamsi fortuito casu incendium acci-
derit. Aliud est, si convenerit, ut ignem innocen-
tem haberet.

Debet prospicere conductor, ne rem, vel ius
eius deterius faciat³⁾, vel fieri patiatur.

Qui conduxit vinum⁴⁾ transportandum, si mota
de eo controversia illud cum alio signaverit, et apud
aliquem deposuerit, actione locati tenetur, ut pos-
sessionem eius sine controversia tradat, nisi culpa
careat.

Si conductor promiserit, se foenum in domo non
habiturum⁵⁾, et habuerit, deinde servus eius,

1) suorum et hospitum] Cyrilli. Eorum quoque
nomine, quos in agrum induxisti, sive tui sint, sive ho-
spites, teneberis. Quoniam enim negligentem te gessisti
in perquirendis moribus servorum tuorum, vel habitato-
rum, merito locati teneris. Hoc enim Pomponius dicit.

2) ne quis ignem haberet] Haec est differentia
huius thematis eiusque, quod est dig. 9. them. 4. huius
tituli. Ibi enim convenerat, ut conductor ignem inno-
centem haberet: in hoc autem themate convenit, ut
omnino ignem non haberet. Et ideo hic tenetur, etiamsi
fortuito casu incendium acciderit.

3) ne rem, vel ius eius deterius faciat] Conductor
prospicere debet, ne aliquo modo corpus rei
locatae deterius fiat, vel iura, quae ei insunt, damnum
aliquod patiantur, et inde renascatur adversus locato-
rem exceptio, quae ante conquiscebat. Cuiusmodi au-
tem sit exceptio, necessario dicendum est. Didicimus
lib. 12. Digest. tit. 2. dig. 11. si quis fundum ad me per-

u) §. 1. L. 11. tota legitur totidem verbis in Syn. p. 217. et usque ad ἐμπροσθε γένηται apud Harm. III. 8. §. 16. qui hausit e Proch. tit. XVII. §. 4. v) τῷ lego. Fabr. τό. w) §. 4. L. 11. legitur in Syn. p. 217, et Harm. III. 8. §. 17. Hic hausit e Proch. tit. XVII. §. 5. x) Syn. σχῆ. Leuncl. in marg. σχεῖν.

ται τὸν ἐμοὶ διαφερόντα ἀγρόν, εἴτα κινουῦντός μου κατ' αὐ-
τοῦ τὴν ἐν ῥέμῳ, ἀρνησάμαι ἐκείνος, τῆς ἐμῆς εἶναι δεσποτείας
τὸ πρᾶγμα, ἐπαγγώ δὲ αὐτῷ ὄρκον, ὡς οὐκ ἐμοῦ τοῦ ἄκτο-
ρος ἔστιν ὁ ἀγρός· ὁ δὲ οὕτως ὁμοίᾳ, ἐφ' ὅσον μὲν νέμεται
τὸν ἀγρόν, ἐναγομένος ὑπ' ἐμοῦ ἢ παρὰ τῶν ἐμῶν διαδόχων,
δύναται ἀντιθῆναι τὴν τοῦ ὄρκου παραγραφῆν. εἰ δὲ ἐκπέσῃ
τῆς νομῆς, οὐδεμία αὐτῷ ἀγωγή δοθῆσεται περὶ τοῦ πρᾶ-
γματος, οὐδὲ εἰ συνέβη, τὸν ἀγρόν ὑπὸ τὴν ἐμὴν γενέσθαι
κατοχὴν· ἐπεὶ οὐκ ὠμοσεν, αὐτοῦ εἶναι τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ μὴ
εἶναι τοῦ ἄκτορος· ὥστε ὁ μὲν δεδομένος ὑπ' αὐτοῦ ὄρκος
οὐκ ἀγωγήν αὐτῷ ἐπὶ τῷ πρᾶγματι παρέσθεν, ἀλλὰ ἀσφα-
λειαν κατοχῆς. τοῦτο εἰδότες ἐλθόμεν ἐπὶ τὸ προκειμένον. Τι-
τιος κατέσθεν ἀγρόν διαφερόντά μοι. ἀπήτον ἐγὼ τὸν ἀγρόν.
ἤρησατο τοῦτον εἶναι Τίτιος τῆς ἐμῆς δεσποτείας. ὄρκον ἐπι-
γαγόν περὶ τούτου, καὶ ὠμοσεν. ὁ ὄρκος ἀσφαλῆ δέδωκε
αὐτῷ κατοχὴν. μετὰ χρόνον τινὰ ὁ Τίτιος ἐξέπευσε τοῦ εἰρη-
μένου ἀγροῦ. ἐγκρατῆς ἐγὼ γενόμενος ἐμίσθωσα τοῦτον τὸν
ἀγρόν Πρίμῳ. ὁ Πρίμος τὴν σωματικὴν τοῦτου κατοχὴν παρέ-
δωκε^{xx}) Τίτῳ τῷ παλαί ὁμομοκότι, μὴ τῆς ἐμῆς εἶναι δεσπο-
τείας τὸν ἀγρόν. ἐπειδὴ ἐκ τοῦ τοιοῦτου στήματος παρα-
γραφῆ ἡσυχάζουσα πάλαι κατ' ἐμοῦ νῦν ἀνεγείρεται Τίτιον ἐν
κατοχῇ γενόμενον τοῦ ἀγροῦ, κινήσω τὴν λοιπὴν κατὰ Πρίμου.
[Sch. s. II. 451.]

ὁ μισθωσίμενος οἶνον]. Οἶνον ἀπὸ Καμπανίας ἐφ'
ἑτέραν μεταγαγεῖν ἐπαρχίαν ἠβουλήθη. διελέχθη¹⁾ περὶ τού-
του ναυκλήρου, καὶ ἔδωκε τὸν μισθόν. λαβὼν ὁ ναυκλήρος τὸν
οἶνον, προσώρισσε πόλει τινί. ἀμφυεῖσθαι αὐτῷ φιλονεικίαις
ἐπὶ τῇ δεσποτείᾳ τοῦ οἶνου παρὰ τινος, σφραγίσας τοὺς κε-
ράμους τοῦ οἴνου ἅμα τῷ ἐπιφάνει ἐμσεργήσασε παρὰ τινι.
κινήσω κατὰ τοῦ ναυκλήρου ἐπὶ τῷ δεσποτείᾳ τοῦ οἴνου ἀστα-
σιάζον μοι παρασχεῖν. ταῦτα δὲ λέγω ἐν ᾧ ἐλέγχεται τις αὐ-
τοῦ βραβυμῖα περὶ τὸ πρᾶγμα. διωμένος γὰρ τυχὼν ἀπόσω-
σθαι τὴν ἐκείνου ἐπαγωγὴν, ὠλιγόησσε τούτου. εἰ γὰρ ἐκ
ταξέως ἀγορίστου, ᾧ ἀντεπεῖν οὐκ ἠδύνατο, ὁ οἶνος ἐμσερ-
γήθη, οὐδεμία ἀγωγή ἐξω κατὰ τοῦ ναυκλήρου, διὰ τὴν
ἀπαλλαγῆναι τοῦ παντός ἀμαρτηματος. σημειώσω οὖν ἐν-
τεῦθεν, ὅτι ὁ σφραγίδας ἐπιθήσας δοκεῖ νέμεσθαι. ἰδοὺ γάρ,
ἐν τούτῳ τῷ θεματί ἐγκαλεῖται ὁ ναυκλήρος, ὡς συζητήσας
τῷ ἐπαγωγῆτι αὐτῷ περὶ δεσποτείας τοῦ οἴνου σφραγίδας
ἐπιθεῖναι, καὶ ἐκ τούτου τὴν νομὴν αὐτοῦ προδείκνυσθαι.
[Sch. t. II. 451. sq.]

μὴ σχεῖν ἐν τῷ οἴκῳ χόρτον] Κυρίλλου. Εἰ συμ-
φωνήσῃ ὁ μισθωτὸς, χόρτον μὴ εἰσφέρειν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ
εἰσπύρησθαι, ὅπως δήποτε καύση, κατέχεται, κἂν ὑπὸ ἐξωτικῷ
τῷ πυρὶ ἐρρίφη τῷ χόρτῳ, διὰ τὸ ἔχειν ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸν χόρτον
παρὰ τὸ συμφωνῶν. [Sch. u. II. 452.]

ιβ'. Ἐομογεν.²⁾ Ἡ ξένος εἰσαγάγη³⁾ πῦρ, καὶ
καύσῃ⁴⁾, χάρις τῇ περὶ τοῦ συμφωνῶν ἀγωγῆ.

ιγ'. Οὐλπ. Εἰ δὲ καὶ ἀμαξάριος φιλονεικῶν προ-
λαβεῖν, στρέψῃ τὴν ἀμαξάν καὶ κλάσῃ⁵⁾ τὸν δοῦ-
λον⁶⁾, ἐνέχεται τῇ περὶ τῆς μισθώσεως ἀγωγῆ.⁷⁾

Εἰ τις ἐπὶ διδασκῆν λαβὼν, ἐπὶ ξένης ἀπα-
γάγῃ, καὶ ὑπὸ πολέμιον ληφθῆν, ἢ ἀπόληται, ἐνέχεται
τῇ περὶ τῆς μισθώσεως ἀγωγῆ· εἰ μὴ ἐπὶ τῷ⁸⁾ ἐπάγειν
ἐπὶ ξένης ἐμισθώσαστο.

Ἐάν σκυτεὺς τὸν μαθητὴν κακῶς ἐργαζόμενον
τύπας ἐξοφθαλμίσῃ, ἐνέχεται τῷ πατρὶ αὐτοῦ τῇ ἐπὶ
μισθώσεως ἀγωγῆ· οὐ μὴν τῇ περὶ ὑβρεως· οὐ γὰρ
ἐφ' ὑβρεὶ ἐποίησεν.

Ἐάν⁹⁾ λάβῃ τις ἐπὶ τῷ¹⁰⁾ ἐγκλείσαι¹⁾ ἢ γλύψαι²⁾
τὴν³⁾ λιθίαν⁴⁾, καὶ κλασθῆ, εἰ μὲν ἐξ ἀπειρίας τοῦ
τεχνίτου, χάρις τῇ περὶ τῆς μισθώσεως ἀγωγῆ⁵⁾· εἰ
δὲ ἀπὸ αἰτίας τῆς ὕλης, οὐκ ἐνέχεται, εἰ μὴ τὸν⁶⁾
κίνδυνον ἀνεδέξατο.

tenentem possideat, deinde agente me adversus eum in
rem actione, negaverit, rem mei dominii esse, me au-
tem iusiurandum deferente iuraverit, fundum petitoris
non esse, quamdiu quidem fundum possidet, si conve-
niatur a me vel a successoribus meis, posse eum iuris-
iurandi exceptionem opponere. Si vero possessione ex-
ciderit, nulla ei rei nomine actio dabitur, ne tunc qui-
dem, si fundus in mea possessione sit: quia non suam
rem esse iuravit, sed rem petitoris non esse: ita ut
iusiurandum ab eo praestitum nullam ei in rem actionem
praestet, sed tantum possessionem confirmet. Quo
cognito ad rem propositam accedamus. Titius fundum
ad me pertinentem possidebat. Fundum ego petebam.
Titius cum dominii mei esse negavit. Iusiurandum de
eo detuli, et is iuravit. Iusiurandum possessionem eius
confirmavit. Post aliquod tempus Titius possessionem
fundi commemorati amisit. Cum autem possessio ad me
pervenisset, eum fundum Primo locavi. Primus corpo-
ralem eius possessionem tradidit Titio, qui antea iura-
verat, fundum mei dominii non esse. Quoniam rebus
sic se habentibus exceptio, quae antea quiescebat,
adversus me resurgit Titio in possessione fundi consti-
tuto, agam ex locato adversus Primum.

4) qui conduxit vinum] Vinum de Campania
in aliam provinciam perferre volebam. Ea de re egi
cum naviculario, et mercedem dedi. Navicularius, cum
vinum accepisset, ad urbem quandam appulit. Facta
ei controversia a quodam de vini dominio, dolia signata
una cum eo, qui controversiam excitavit, apud quen-
dam deposuit. Agam adversus navicularium, ut mihi
dominium vini sine controversia praestet. Haec autem
dico, si negligentia eius circa rem deprehendatur. Nam
cum actionem forte eius repellere posset, id neglexit.
Nam si iussu magistratus, cui contradicere non poterat,
vinum apud sequestrem depositum sit, nullam adversus
navicularium actionem habeo, quia omni culpa caret.
Nota igitur exinde, eum, qui sigilla imposuit, videri
possidere. Ecce enim, in hac specie culpatur naviculari-
us, quod ei, qui de vini dominio adversus ipsum egit,
permiserit, ut sigilla imponeret, et ex eo possessionem
suam approbaret.

5) se foenum in domo non habiturum] Cy-
rilli. Si convenerit, ut conductor foenum in domum
non inferret, et intulerit, quocumque modo combusse-
rit, tenetur, licet ab extraneo ignis foeno iniectus sit,
quia contra conventionem foenum in domo habuit.

XII. Hermogen. Vel extraneus ignem intulerit, L. 12.
et succenderit, ex pacto actioni locus est. D. XIX. 2.

XIII. Ulpian. Sed et si carrucarius, dum cete- L. 13. pr.
ros antevertere contendit¹⁾, carrucam vertit et ser- D. eod.

Si quis servum docendum²⁾ acceperit, eumque §. 3.
peregre duxerit, et is ab hostibus captus sit, aut
perierit, locati actione tenetur: nisi sic conduxit, ut
peregre duceret.

Si tutor discipulum suum³⁾ parum bene facien- §. 4.
tem percusserit, ita ut oculus ei effunderetur, patri
eius locati actione tenetur: non autem iniuriarum:
non enim iniuriarum facienda causa hoc fecit.

Si quis acceperit gemmam⁴⁾ includendam vel §. 5.
sculpendam, eaque fracta sit, si quidem artificis im-
peritia, locus actioni locati erit: sin autem vitio
materiae, non tenetur, nisi periculum in se receperit.

xx) Fabr. παραδεδωκε. y) Fabr. διελέχθη. z) L. 12. legitur in Syn. p. 217. et Harm. III. 8. §. 17. Hic hausit e Proch. tit. XVII. §. 5. a) Harm. εἰσαγάγει. b) Syn. et Harm. καύση. Fabr. καύσει. Post καύση nil addit Harm. nisi ἐνέχεται. c) L. 13. pr. legitur in Syn. p. 217. d) Syn. στρέψει et κλάσει. e) Syn. addit ὃν ἐπὶ μισθῷ ἐφ' ἀμαξῆς ἤγεν. f) L. 13. §. 1. 2. quae leguntur apud Harm. II. 11. §. 2. 20. et 22. e Proch. tit. XVII. §. 6. 7., quantum ad §. 2. L. 13. attinet, apud Attal. tit. 48. p. 43. exhibentur libro Basilicorum LIII. ff) Fabr. τό. g) L. 13. §. 5. extat in Syn. p. 217. et Harm. III. 8. §. 18. qui hausit e Proch. tit. XVII. §. 9. h) Fabr. τό. i) Sic Syn. et Harm. Fabr. ἀνακλείσαι. k) Harm. ἐγγλύψαι. l) τὴν deest in Syn. m) Harm. λιθάρα. n) Harm. post τεχνίτου nil nisi ἐνέχεται habet. o) τὸν deest apud Harm.

L. 13. §. 6. Ἐάν^{p)} μισθωτὸν γένηται τὸ δοθὲν τῷ κναφεῖ,
D. XIX. 2. χώρα τῇ περι^{q)} μισθώσεως ἀγωγῆ^{r)}· καὶ ἐὰν ἐτέρω
τὸ ἐτέρον παράσχη, ἢ ἄλλο παλαιόν^{s)}, κὰν ἐν ἀγνοίᾳ.

§. 7. Ἐάν^{v)} παριόντων τῶν στρατιωτῶν παραγωγῆσιν
ὁ μισθωτὸς^{u)}, καὶ οἱ στρατιῶται τὰς θυρίδας, ἢ τι
ἕτερον^{v)} ἀφελῶνται, χώρα τῇ περι τῆς μισθώσεως
ἀγωγῆ^{w)}, εἴγε δυνάμενος^{x)} οὐκ ἐπήγγειλε τῷ δεσπότη, ἢ
ἢ δυνάμενος οὐκ ἀντέστη τοῖς στρατιώταις.

§. 8. Ἐὰν μισθώσῃμιν σταθμία, καὶ κλάσῃ αὐτὰ ἀγο-
ρανόμος, εἰ μὲν ἄδικα ἦσαν καὶ ἠγγύουν, οὐκ ἐνέχο-
μαι. εἰ δὲ εἶδον, ἐνέχομαι. εἰ δὲ δίκαια ἦσαν, οὐκ
ἐνέχομαι, εἰ μὴ ἀμελείᾳ μου ἐκλάσθησαν.

§. 9. Ἐπὶ τῆς μισθώσεως δύνανται δύο εἶναι ἔνοχοι εἰς
ὁλόκληρον.

§. 10. Ἐάν τις μισθώσῃται ποιῆσαι ἔργον, καὶ συμφω-
νηθῆ, ὥστε μὴ πληρωθέντος αὐτοῦ εἰσὼ τῆςδε^{xx)} προ-
θεσμίας, ἐξείναι τῷ μισθωτῇ, μεταμισθοῦν αὐτό,
οὔτε μισθοῦν αὐτὸ πρὸ συμπληρώσεως τῆς προθε-
σμίας δύνανται, οὔτε χώρα τῇ περι τῆς μισθώσεως
ἀγωγῆ κατὰ τοῦ μισθωσαμένου· εἰ μὴ ἐπὶ τῷ αὐτῷ
συμφῶν μεταμισθοῦνται τις τὸ ἔργον.

§. 11. Ἐάν^{y)} μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὸν χρόνον τῆς μι-
σθώσεως, συναινοῦντος ἑκατέρου μέρους ὁ μισθωτὸς
ἐπιμείνῃ^{z)}, ἀναεοῦται εἰς ἐκεῖνον μόνον τὸν ἐναντιὸν
ἢ μισθωτὸς, οὐ μὴν καὶ εἰς ὄλον^{a)} τὸν λεπόμενον
χρόνον· εἴγε εἰς πενταετία^{b)} τυχόν ἢ ἢ προτέρα μί-
σθωσις. ὅπερ καὶ ἐπὶ πολιτικῶν ἐστὶ μισθώσεων. εἰ
δὲ καὶ τὸν δεύτερον ἐπιμείνῃ, ἐνέχεται εἰς αὐτόν, καὶ
ἐπὶ τῶν ἐξῆς ὁμοίως^{c)} συναινέσεις δὲ ἐστὶν ἢ σιωπῆ.
ἐνέχονται δὲ καὶ τὰ πρότερα ἐνέχυρα, εἰ μὴ ἄλλος αὐτὰ
ὑπὲρ τοῦ μισθωτοῦ ἐνεχύρασε· τότε γὰρ χρεῖα τῆς
συναινέσεως αὐτοῦ. ἐπὶ δὲ τῶν οἰκῶν ὑπὲρ ὅσου χρό-
νον μείνῃ τις, ἐνέχεται· εἰ μὴ δῆλος χρόνος ἐγγράφως
ὀρισθῆ τῇ μισθώσει.

φιλονεικῶν προλαβεῖν] Τυχὸν ἀμαξάριος ἐρίων
ἕτερον ἀμαξάριον προλαβεῖν, ἐκλάσῃ τὴν ἐκεῖνον ἀμαξάν, ἢ
ἀνέτρεψεν, ἐν ἢ δοῦλος ἦν, καὶ ἐκλάσῃ τὸν δοῦλον ἢ ἐφρονεσε.
κατασχεθῆσεται ὁ ἀμαξάριος τῇ λοκάτῃ, διότι ἐξῆν αὐτῷ
τῶν ἐπικινδύνων ἀπέχεσθαι. σημειῶσαι, τὸν ἀμαξάριον ἐνέ-
χεσθαι τῇ περι μισθώσεως ἀγωγῆ, καὶ τῷ Ἀκουιλίῳ οὐκίλῳ,
ὡς τῆς μὴ ἀπο σώματος εἰς σῶμα γενομένης βλάβης. [Sch. x.
II. 452.]

εἰ τις ἐπὶ διδασκῆ οὐκ ἐτήν] Δέδωκά σοι τὸν ἐμὸν
οἰκέτην ἐπὶ μισθῷ, ὥστε αὐτὸν ἐκδιδάξαι τέχνην τινα. λαβὼν
τοῦτον ἀπήγαγες ἐπὶ ξένης, καὶ ὑπὸ πολεμίων ἐλήφθη, ἢ
παρ' ἀτόποις ἀνδράσι ἀπώλετο, ἢ καὶ εἰσθ' ὅτε καὶ διὰ τὴν
τοῦ ἀέρος βυρότητα. κληθήσεται κατὰ σοῦ ἢ λοκάτῃ, εἰ μὴ
ἄρα ἐπὶ τοῦτο ἐλαβες τὸν οἰκέτην, ὥστε ἐξείναι καὶ ἐπὶ ξένης
τὸν οἰκέτην ἀπαίρειν. [Sch. y. II. 452.]

ἐὰν σκυτεὺς τὸν μαθητήν] Σκυτοῖμόν δέδωκα τὸν
ἐμὸν υἱὸν ἐπὶ τῷ διδάξαι τὴν αὐτοῦ τέχνην, ἢ καὶ ἐτέρω τινὶ
διδασκάλῳ. εἴν ἐν τῷ διδάσκῃ βλεπὼν αὐτὸν ἁμαρτυροῦντα
καὶ οὐ δεόντως ἐργαζόμενον, σφοδρὰν πληγὴν αὐτῷ ἢ ἐπή-
ρεγκεν, ἢ ἄλλως πῶς αὐτὸν ἐβλαψεν, ἐναχθήσεται τῇ λοκάτῃ.
εἰ καὶ τὰ μάλιστα γὰρ τοῖς διδασκάλοις μετρίως συγκεχώρηται
σφοδρισμός, ὅμως οὐκ ἀμέτρως αὐτὸν ἐχθρῶν πλῆττειν. κατα-
σχεθῆσεται δὲ καὶ τῷ Ἀκουιλίῳ κατὰ τὰ εἰρημένα ἡμῶν ἐν
τοῖς προλαβοῦσι, τουτέστιν ἐν τοῖς de iudiciis ὑπὸ τὸν τοῦ

Si mures roserint⁵⁾ id, quod fulloni datum est,
ex locato actioni locus est: et si, quod alterius est,
alteri dederit, vel aliud quid vetus, etiamsi per igno-
rantiam id fecerit.

Si militibus transeuntibus⁶⁾ conductor migrave-
rit, et milites fenestras, aut aliquid aliud abstule-
rint, ex locato actioni locus erit, siquidem, cum pos-
set, domino non denuntiavit, aut, cum posset, mili-
tibus non restitit.

Si mensuras conduxero⁷⁾ et eas Aedilis frege-
rit: siquidem iniquae fuerunt, et nescivi, non te-
neor. Si vero scivi, teneor. Sin autem aquae erant,
non teneor, nisi culpa mea fractae sint.

Locationis duo rei in solidum esse possunt.

Si quis conduxerit opus faciendum⁸⁾, et con-
venerit, ut si ad diem certum effectum non esset,
locatori relocare id liceret, neque ante diem, quo
opus efficiendum est, locare id potest, neque ex lo-
cato actioni adversus conductorem locus est: nisi ea-
dem lege relocatum alicui opus fuerit.

Si post impletum tempus⁹⁾ conductionis utra-
que parte consentiente conductor manserit, in illo
anno tantum locatio renovatur, non etiam in toto
tempore, quod superest: siquidem in quinquennium
forte prior locatio contracta erat. Idem et in loca-
tionibus praediorum civitatis obtinet. Quodsi secundo
quoque anno remanserit, eius nomine tenetur, et ita
deinceps. Taciturnitas autem pro consensu habetur.
Tenentur vero et priora pignora, si non alius pro
conductore ea obligaverit: tunc enim consensus eius
necessarius est. In aedibus autem pro tempore, quod
quis habitaverit, tenetur: nisi certum tempus in scri-
ptis locationi praestitutum sit.

1) dum ceteros antevertere contendit] Forte carrucarius, dum alium carrucarum antevertere
contendit, carrucam eius fregit, vel evertit, in qua ser-
vum erat, et servum quassavit, vel occidit. Carrucarius
locati tenebitur, quia periculosis abstinere ei licuit.
Nota, carrucarium teneri locati actione, et utili legis
Aquiliae, cum damnum corpori non corpore datum sit.

2) si quis servum docendum] Dedi tibi ser-
vum meum, ut pro mercede artem quandam eum doce-
res. Tu, cum eum accepisses, peregre duxisti, et ab
hostibus captus est, aut apud facinorosos homines pe-
riit, aut etiam propter aëris gravitatem. Agetur ad-
versus te locati, nisi in hoc servum acceperis, ut pere-
gre eum duceres.

3) si tutor discipulum suum] Sutori vel alii
cuidam magistro filium meum dedi, ut artem suam eum
doceret. Si in docendo, cum eum negligentem et parum
bene facientem videret, gravem plagam ei intulerit, aut
aliter laeserit, locati cum eo agetur. Quamvis enim
magistris modica castigatio concessa sit, tamen ultra
modum eum verberare non debebat. Tenebitur autem
et lege Aquilia secundum ea, quae in praecedentibus a
nobis dicta sunt, hoc est in libris de iudiciis tit. ad

p) L. 13. §. 6. est in Syn. p. 217. et Harm. III. 8. §. 19. qui hausit e Proch. tit. XVII. §. 10. q) Syn. τῆς addit.
r) Harm. post κναφεῖ nihil habet nisi ἐνέχεται. s) ἢ ἄλλο παλαιόν omittit Harm. t) L. 13. §. 7. legitur apud Harm. III. 8.
§. 11. qui hausit e Proch. tit. XVII. §. 11. u) Harm. μισθωσαμένος. v) Harm. ἕτερον τι. w) Harm. ἐνέχεται, omissis verbis
χώρα τῇ π. τ. μισθώσ. ἀγωγῆ. x) Harm. μὴ δυνάμενος. Reitzius legit μὴ δυνάμενος ἀντιστῆναι aut saltem ita intelligit,
not. 19. ad Harm. I. 1. Sed negationem omittendam puto cum Gothofredo auctoritate textus latini. Certe in textu Basili-
corum nihil mutandum. xx) Adde τῆς. y) L. 13. §. 11. usque ad ἐπὶ τῶν ἐξῆς ὁμοίως legitur apud Harm. III. 8. §. 20.
e Proch. tit. XVII. §. 12. z) Sic Harm. Fabr. ἐπιμείνῃ. a) Harm. εἰς ἐκεῖνον. b) Harm. εἰ περιαιετία. c) Hactenus Harm.